

ISSN 2644-4798

KAPITULA

DIECÉZNY ČASOPIS SPIŠSKÉHO BISKUPSTVA ROČNÍK XI. 3/2022

STRETNUTIE JUBILUJÚCICH KŇAZOV

STRANA 4

TE DEUM

STRANA 5

DEEP&TOP V. – VRCH ŠÍP

STRANA 5

KOSTOL V ZUBROHLAVE

STRANA 13

EDITORIÁL

Milí priatelia,

autor titulnej fotografie nepomenoval toto svoje dielo len tak obyčajne Kríž v poli, ale dal mu biblický názov Žatva je veľká, ale robotníkov málo...

Nasledujúce stránky prinášajú niečo zo „žatvy života“ Jána Stasa, Mariána Blahu a veriacich v Zubrohľave. Ale predstavujú aj tých, ktorí sú do tejto žatvy ako robotníci pozvaní...

Pamätajte v modlitbách na našich novokňazov a diakonov.

LUBOMÍR KRETT

KAPITULA
Časopis Spišského biskupstva 3/2022, roč. XI.
E-mail: casopis@kapitula.sk

Šéfredaktor: Lubomír Krett
Redakcia: Lubomír Kaľavský, Luboslav Hromják
Jazyková úprava: Mgr. Zuzana Slobodníková
Grafická úprava: Marián Jabrocký
Imprimatur: Mons. Štefan Sečka, spišský biskup
5. 10. 2012 pod číslom 2311/12
Cenzor: Mons. Jozef Biľak
Vydavateľ: Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo
Spišské Podhradie, Spišská Kapitula 9,
053 04 Spišské Podhradie
Periodicita: 5x ročne
ISSN 2644-4798
Obálka: Žatva je veľká, ale robotníkov málo...,
foto: Lubomír Kaľavský

OBSAH

- 2 EDITORIÁL
- 3 AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE
- 6 JÁN STAS, KŇAZ, FRANTIŠKÁN
- 8 BANSKOBYSTRICKÝ BISKUP MONS. MARIÁN BLAHA
- 13 FARSKÝ KOSTOL SV. PETRA A PAVLA V ZUBROHĽAVE
- 17 DIAKONSKÁ VYSVIACKA
- 19 KŇAZSKÁ VYSVIACKA
- 21 KOSTOL SVÄTEJ RODINY V ŠTIAVNIČKE

AKTUALITY DIECÉZNEJ KÚRIE

CENA PREDSEDU PSK PRE KŇAZOV SPIŠSKEJ DIECÉZY

V stredu 27. 4. 2022 sa konal v Divadle Jonáša Záborského v Prešove galavečer, pri ktorom kňazi a duchovní Prešovského kraja – Košickej a Prešovskej arcidiecézy, Spišskej diecézy a duchovní východného dištriktu ECAV na Slovensku, dostali ocenenie Predsedu samosprávneho kraja za obetavú duchovnú a telesnú službu chorým a trpiacim, s nasadením vlastného života pre pomoc blížnym v období pandémie ochorenia COVID-19. Cenu v zastúpení Mons. Ján Kuboša prevzal tajomník emeritného biskupa Peter Matis, ktorý v mene biskupa v príhovore poďakoval všetkým obetavým kňazom Spišskej diecézy, ktorí akýmkoľvek spôsobom stáli pri chorých, zomierajúcich a ich rodinách počas pandémie. ■

ĎAKOVNÁ PÚŤ DO RÍMA

Z vďaky za návštevu pápeža Františka na Slovensku sme putovali do Ríma. Spišská diecéza organizovala v spolupráci s cestovnou kanceláriou Awertour púť, ktorej sa zúčastnil aj diecézny administrátor Mons. Ján Kuboš a spolu s ním viacerí kňazi a Boží ľud nielen zo Spišskej diecézy. Spoločný program začal v piatok 29. apríla 2022 v Bazilike sv. Pavla za hradbami, kde sme slávili svätú omšu. Potom jednotlivé skupinky putovali vzácnymi rímskymi pamiatkami, aby sa nakoniec stretli dňa 30. apríla 2022 na spoločnom programe vo Vatikáne. V tento deň sa uskutočnila audiencia so Svätým Otcom Františkom v aule Pavla VI. a následne spoločná sv. omša v Bazilike sv. Petra vo Vatikáne. ■

10. VÝROČIE ÚMRTIA BISKUPA MONS. FRANTIŠKA TONDRA

V utorok 3. 5. 2022 sme si pri svätej omši o 17:00 hod. pripomenuli 10. výročie od smrti biskupa Mons. Františka Tondru. Svätú omšu celebroidal diecézny administrátor Mons. Ján

Kuboš. Na túto svätú omšu prišli aj zástupcovia z jeho rodiska, z miest, kde pôsobil, ako aj mnohí kňazi zo Spišskej diecézy. Svätá omša s modlitbami za zosnulého biskupa Františka Tondru sa uskutočnila aj v jeho rodisku v Spišských Vlachoch, a to v nedeľu dňa 1. mája 2022. Hlavným celebrantom bol diecézny administrátor Mons. Ján Kuboš. ■

KANDIDATÚRA BOHOSLOVCOV

5. ROČNÍKA

Štvrtá veľkonočná nedeľa je nedeľou Dobrého pastiera, kedy sa Cirkev zvlášť modlí za povolania do kňazského stavu. V tento deň, 8. mája 2022, sa v Spišskej Kapitule slávila svätá omša, pri ktorej siedmi seminaristi piateho ročníka boli prijatí diecéznym administrátorom Mons. Jánom Kubošom za kandidátov diakonátu a kňazstva. Títo kandidáti by mali o niekoľko týždňov prijať posvätný rád diakonátu a potom o rok rád presbyterátu. ■

FORMAČNÉ STRETNUTIE

MIMORIADNYCH VYSLUHOVATEĽOV SVÄTÉHO PRIJÍMANIA

Dňa 7. mája 2022 sa v priestoroch Kňazského seminára biskupa Jána Vojaššáka v Spišskej Kapitule uskutočnilo formačné stretnutie mimoriadnych vysluhovateľov sv. prijímania z celej Spišskej diecézy. Účastníkov bolo takmer 170. Program začal sv. omšou o 9:00 hod. v Katedrále sv. Martina a následne pokračoval v Aule sv. Jána Pavla II. v priestoroch kňazského seminára. Zazneli prednášky z pastorálnej a spirituálnej teológie, rovnako i z liturgiky. ■

MISIJNÁ PÚŤ DETÍ DO LEVOČE

V sobotu 14. mája 2022 putovali deti z Hnutia kresťanských spoločenstiev detí eRko na Mariánsku horu v Levoči v rámci Misijnej púte detí 2022. Na Mariánsku horu putoval aj diecézny administrátor Mons. Ján Kuboš, aby sa stretol s viac ako tisícovou deťmi a ich animátormi a aby spoločne s via-

cerými kňazmi celebroid sv. omšu pri Bazilike Navštívenia Panny Márie. Počas púte si deti pripomenuli osobnosť Božieho sluhu biskupa Jána Vojtaššáka a tiež priniesli ako obeť dar niečo, čím sa bude môcť pomôcť ľuďom postihnutým vojnou na Ukrajine. ■

PASTORAČNÁ NÁVŠTEVA V DIECÉZE SANKT PÖLTEN

V dňoch 23. a 24. mája 2022 diecézny administrátor Mons. Ján Kuboš navštívil rakúsku diecézu Sankt Pölten, v ktorej už dlhší čas pôsobí aj kňazi zo Spišskej diecézy. Otec biskup sa z dôvodu lepšieho usporiadania tejto pastoračnej služby stretol v sídle diecézy s miestnym diecéznym biskupom Mons. Aloisom Schwarzom a následne v kláštore cistercitov v Lilienfelde s opátom Piusom Maurerom, nakoľko niektoré farnosti spomínanej diecézy spadajú práve pod tento kláštor. V diecéze Sankt Pölten aktuálne účinkujú kňazi Slavomír Dluhoš a Marián Vrchovský. ■

STRETNUTIE SYNODÁLNEHO TÍMU V LEVOČI

S vďakou za prejdenú spoločnú cestu v rámci diecéznej fázy Synody o synodalite sa stretli na slávnosť Nanebovstúpenia Pána 26. 5. 2022 na Mariánskej hore v Levoči členovia synodál-

neho tímu Spišskej diecézy a tiež niektorí účastníci synodálneho procesu. Svätú omšu slúženú za všetkých tých, ktorí sa zaangažovali v diecéznej fáze procesu celebroid o. Róbert Tokár, farár vo Vysokých Tatrách a koncelebrovali ďalší členovia tímu – kňazi: Michal Janiga, Ľuboš Laškoty a Patrik Taraj. Po svätej omši nasledovalo neformálne stretnutie, pri ktorom bola možnosť zdieľania prežitých skúseností v rámci diecéznej fázy synody. ■

OBNOVENÉ MÚZEUM SPIŠSKEJ DIECÉZY PO 1.-KRÁT HOSTILO PODUJATIE HISTÓRIA V TOKU ČASU

História v toku času je názov podujatia, ktoré sa po prvýkrát konalo v Spišskom diecéznom múzeu v Spišskej Kapitule v sobotu 28. mája 2022. Toto podujatie sa konalo v rámci mikroprojektu s názvom „Zveladenie a zachovanie kultúrneho, duchovného a prírodného bohatstva poľsko-slovenského pohraničia, ktorý bol financovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja Programu cezhraničnej spolupráce INTERREG V-A Poľsko-Slovensko 2014-2020. Podujatia sa zúčastnili aj zástupcovia partnerskej Gminy Sekowa z Poľska. Celé podujatie otvoril Mons. Jozef Bielak, ktorý v mene diecézneho administrátora pozdravil všetkých prítomných. Potom nasledovali dve prednášky o historickom vývoji kultúrneho a duchovného bohatstva pohraničia. Spišskú Kapitolu v prednáške prezentoval Mgr. et Mgr. Vladimír Olejník, PhD. a Gminu Sekowa sekretár Gminy Michal Diduch. Celé podujatie sprevádzala spevmi Schola Cantorum. V závere podujatia bola otvorená prvá prenosná výstava diecézneho múzea. V rámci projektu bolo komplexne inštalované aj nové osvetlenie diecézneho múzea. ■

STRETNUTIE JUBILUJÚCICH KŇAZOV

Na sviatok Pána Ježiša Krista najvyššieho a večného kňaza 9. júna 2022 sa v spišskej Katedrále

svätého Martina stretli kňazi jubilanti, aby spolu poďakovali Pánu Bohu za dar kňazskej služby. Svätú omšu celebroidal jubilujúci emeritný biskup Mons. Andrej Imrich. Koncelebrovalo vyše dvadsať kňazov Spišskej diecézy, ktorí oslávili svoje kňazské alebo životné jubileum. Po svätej omši nasledovalo spoločné posedenie v priestoroch kňazského seminára. ■

TE DEUM

V sobotu 11. júna 2022 sa v Katedrále svätého Martina v Spišskej Kapitule uskutočnilo slávnostné Te Deum, pri ktorom študenti, vyučujúci a zamestnanci Teologického inštitútu v Spišskom Podhradí a s nimi aj ostatní hostia ďakovali za uplynulý akademický rok. Svätú omšu celebroidal diecézny administrátor Mons. Ján Kuboš. Po skončení svätej omše nasledovala promócia absolventov bakalárskeho a magisterského štúdia na Teologickom inštitúte v Spišskom Podhradí. ■

KŇAZSKÁ A DIAKONSKÁ VYSVIACKA

V piatok 17. 6. 2022 bola v Katedrále sv. Martina diakonská vysviacka. Svätiteľom 7 kandidátov bol Mons. Andrej Imrich, emeritný biskup. V sobotu 18. 6. 2022 diecézny administrátor Mons. Ján Kuboš vysvätil 2 diakonov na kňazov. ■

PETER MATIS
PROJEKTOVÝ MANAŽÉR

DEEP&TOP V. – VRCH ŠÍP

Od piatku do nedeľe 13. – 15. 5. 2022 sa uskutočnila v poradí už piata duchovná obnova, v rámci prípravy na Národné stretnutie mládeže Výšiny. Mladí ľudia zažili hĺbku aj výšku. V piatok večer si bližšie priblížili v poradí piatu katechézu Výšin o Vrchu premenenia plnú skvelých aktivít a dynamík. Hĺbka duchovného zážitku v Diecéznom centre mládeže vo Važci bola spojená s výškou stворenstva nášho nebeského Otca na vrchu Šíp nad Stankovanmi, ktorý zdolali sobotňajším výstupom spojeným so svätou omšou. Nechýbala opekačka, radostné spoločenstvo, zdieľania a diskusie i spoločná modlitba. V nedeľu oslovila prítomných interaktívna súťažná aktivita Milujem svätú omšu. Duchovná obnova Deep and TOP vyvrcholila svätou omšou v kaplnke sv. Františka v DCM Premenný Važec. ■

DANIEL LYSÝ
KOORDINÁTOR KPM

JÁN STAS, KŇAZ, FRANTIŠKÁN

(*28. 6. 1872 ZÁBIEDOVO – †10. 5. 1917 TAYLOR, PA, USA)

Narodil sa v Zábiedove, kde navštevoval aj prvý ročník ľudovej školy. O ďalšie štúdium sa postaral jeho strýko, rehoľník františkán a profesor na žilinskom gymnáziu. V Žiline ukončil základné vzdelanie a začal navštevovať aj gymnázium. Pod strýkovým vplyvom sa rozhodol vstúpiť do rádu sv. Františka a pokračoval v štúdiách v Beckove, Hlohovci a v Kremnici. V tom čase prišla žiadosť od slovenských kňazov z USA o nové posily. Mladý teológ Stas tak na pozvanie reverenda Januška, farára v Olyphante, Pa. v roku 1893 prichádza do scrantonského biskupstva v USA. (V tom istom roku ako trstenský rodák kňaz Matúš Jankola.) V Scrantone skončil štúdium teológie a v decembri 1894 bol biskupom O'Harom vysvätený za kňaza.

Ihneď po vysviacke zaujal miesto farára v slovenskej osade Jána Nepomuckého vo Freelande, Pa. Osada mala 120 rodín, ale usilovný a horlivý mladý kňaz Stas ju povzniesol na vysoký stupeň a urobil z nej jedno zo slovenských náboženských, kultúrnych a národných stredísk na americkom kontinente. V roku 1898 odišiel do slovenskej osady Sv. Duha v Olyphante. Tu zotrval 12 rokov a istý čas spravoval aj susednú farnosť sv. Michala v Jessupe, Pa. Vysoké pracovné nasadenie na poli duchovnom i národnom však bolo nad jeho sily a na následky vyčerpania v roku 1910 vážne ochorel. Liečil sa 11 mesiacov, ale nikdy sa už z choroby úplne nezotavil. Jeho poslednou zastávkou bola správa farnosti v slovenskej osade sv. Jána Krstiteľa v Taylore, Pa. V USA pôsobil pod menom reverend John E. Stas.

Vo všetkých osadách zanechal trvalé stopy. Vynikal ako organizátor spolkov a svojim kňazským povinnosťami sa venoval ako jeden z najlepších slovenských kňazov. Známa je jeho veľkodušnosť a charitatívna činnosť. Nebolo zbierky medzi Slovákmi v Amerike, ktorú by nebol štedro podporil.

Bol pri organizovaní *Spolku slovenských kňazov* 18. 6. 1895 v Plymouthu, Pa. a po boku kňazov Štefana Furdeka a Matúša Jankolu (rodákov z Trstenej)

v ňom zotrval až do smrti. Tento spolok pracoval na tom, aby sa každý slovenský kňaz v USA stal členom *Maticy slovenskej v Amerike* a aby každý člen spolku venoval ročne aspoň 6 dolárov na národné ciele.

Stál aj pri kolíske slovenského ženského rádu *Sestier sv. Cyrila a Metoda*, keď bol medzi tými, čo zvolali 29. 7. 1903 v Harrisburgu, Pa. poradu slovenských kňazov. Na tejto porade bola založená *Pokladnica sv. Antona*, vďaka ktorej Matúš Jankola neskôr založil rehoľu *Sestier sv. Cyrila a Metoda*.

V roku 1906 sa slovenskí kňazi i laici scrantonského biskupstva rozhodli zorganizovať *Slovenský katolícky kongres*. Stas bol medzi tými, ktorí tejto myšlienke venovali najviac času, energie aj peňazí, vďaka čomu bol v rámci maďarskej protiakcie vedenej biskupom Jozefom Kossalkom obvinený zo snahy o založenie nezávislej slovenskej cirkvi. Našťastie

Stasov biskup Michal Hoban sa osvedčil a k obviňeniam dal nasledovné vyjadrenie: „Žeby slovenskí kňazi neodvislú cirkev zakladať chceli, nie je pravda. Rev. Stas je jedným z mojich najlepších kňazov.“

Aktívnou účasťou sa Ján Stas vyznačoval aj v americko-slovenských organizáciách. V roku 1893 sa zúčastnil prvého zasadnutia *Matice slovenskej v Amerike* a stal sa jej zakladajúcim členom. Mimo-riadne sa zapísal do dejín *Prvej katolíckej slovenskej Jednoty*. Na 7. konvencii v Streator ho zvolili za člena najvyššieho súdu, na 8. konvencii v Homestead, Pa. za duchovného, na 9. konvencii vo Wilkes-Barre sa stal správcom *Jednoty*, na 11. aj neskôr na 12. konvencii v Youngstowne, Ohio, bol zvolený za predsedu najvyššieho súdu. V kalendári *Jednoty* sa v článku o Stasovi píše: „V Taylore zas šporoval pre svoje rodisko Zábíčov, aby sa tam kostolík pobudoval. Okolo sto rodín, ba možno 150, žije tam a žiadnej kaplnky nemajú kromě malej zvoničky, a to celkom bok o bok s krčmou, a hodinu cesty majú do farského kostola. K tomu chcel odpomôcť a na to značný obnos poručil.“ Najmä vďaka ním, darovaným 10 000 dolárom, bola v obci v roku 1931 ukončená a v roku 1934 biskupom J. Vojtaššákom vysvätená novostavba rím.-kat. kostola.

Podporoval aj program *Slovenskej ligy v Amerike* a jeho podpis figuruje pod memorandom ligy z roku 1914 – 1915 apelujúcim na svedomie celého sveta poukazujúc na krivdy páchané na Slovákoch zo strany maďarskej. Vyzýval a aj sám sa snažil tieto snahy podporovať aj článkami v anglicky písaných novinách.

Pôsobil tiež ako vydavateľ a novinár. V roku 1895 založil vo Freelande nábožensko-politický týždenník *Katolík* (prvé číslo vyšlo 1. 1. 1895 a od augusta 1897 malo aj humoristickú prílohu s názvom *Šašok*). Podľa všetkého však na časopis musel veľa doplácať, preto neskôr vychádzal len raz za dva mesiace a 7. 4. 1898 ho úplne zastavil.

Zo svojho krátkeho života (necelých 45 rokov) prežil v Zábiedove len zlomok. Jeho zásluhy pre obec i národ však zostávajú hlboko vpísané do našich dejín i do srdc rodákov.

Bože, daj mu večnú slávu.

ING. JÁN BANOVČAN
STAROSTA OBCE ZÁBIEDOVO

BANSKOBYSTRICKÝ BISKUP MONS. MARIÁN BLAHA

Marián Blaha sa narodil 10. júla 1869 v Liptovskom Hrádku. Pri krste dostal meno Jakub Marián. Známy nám je však pod svojím druhým menom. Meno Jakub nikdy nepoužíval, už ako malý chlapec si osvojil používanie len svojho druhého mena – Marián. Bez povšimnutia nemôže ostať ani kurióza s jeho priezviskom. Pôvodné priezvisko Mariána Blahu bolo Blcha. Postupom času a vplyvom svojho postavenia, keď sa mu dostalo určitej prestíže si nechal svoje priezvisko upraviť na Blaha. Zmena priezviska či mena nebola v tomto období ničím nezvyčajným.

Marián Blaha sa narodil v rodine Michala Blchu a jeho manželky Žofie. Otec Michal pracoval ako obuvník a v obci Liptovský Hrádok bol vážnym občanom. Podarilo sa mu niekoľko období zastávať úrad obecného richtára. Svojho syna Mariána od mala povzbudzoval k aktívnemu a oduševnenému štúdiu, ktoré by mu zabezpečilo slubnú budúcnosť. Základnú ľudovú školu Marián absolvoval v rodnej obci. Už od svojej mladosti v škole vynikal nesmiernym nadaním, bol veľmi cieľavedomý a mal jasné vízie do budúcnosti. Miestny farár Jozef Klimčák [Klimcsák] radil rodičom mladého Mariána, aby ho poslali študovať do Levoče na gymnázium. Mariánovi rodičia poslúchli radu svojho farára. Marián Blaha počas gymnaziálnych štúdií dosahoval vynikajúce výsledky. Štúdium na gymnáziu ukončil s výborným prospechom. Po absolvovaní gymnázia jeho ďalšie kroky viedli do Spišskej Kapituly. Marián sa rozhodol, že vstúpi do kňazského seminára. V seminári študoval filozofiu a teológiu. Rovnako ako na gymnáziu, tak aj v kňazskom seminári sa mu podarilo preukázať výborne výsledky. Počas formácie v seminári sa spriatelil s jedným klerikom – Andrejom Hlinkom. Priateľstvo, ktoré vzniklo medzi týmito dvoma klerikmi, sa neskôr ukázalo ako kľúčové pri vzniku Česko-Slovenska, aj keď ich postoj boli voči vedeniu mladého štátu výrazne odlišné.

Marián Blaha prijal kňazskú vysviacku 29. júla 1892 z rúk biskupa Pavla Smrečaniho [Szmreczáyi]. Na svoje prvé pôsobisko bol poslaný do Žiaru, kde pôsobil ako kaplán v rokoch 1892 – 1893. Od-

tiaľ bol preložený do Nižných Ružbách, kde pôsobil dva roky. Jeho služba v Nižných Ružbachoch mu priniesla cenné známosti, ktoré ovplyvnili jeho budúce pôsobiská. Zoznámil sa tu so známou poľskou šľachtickou rodinou Zamojských, ktorá bola veľmi bohatá a vplyvná. Od roku 1882 rodina Zamojských vlastnila veľké majetky v Starej Lubovni a jej okolí. V roku 1882 odkúpili Lubovniansky hrad a s ním spojené hradné panstvo, kúpele vo Vyšných Ružbachoch, ktoré odkúpili od Kežmarského lýcea a lesy v okolí Vyšných Ružbách.

Ako sa však poľský šľachtický rod dostal na toto územie? Odpoveď na túto otázku nájdeme v udalosti z 8. decembra 1412. V tento deň prešlo 34 miest a obcí, z toho 4 kráľovské mestá, pod poľský záloh. Táto situácia znamenala, že tieto odcudzené obce prešli pod správu Poľska. Medzi tieto obce patrili aj Ružbachy. Vypätá situácia trvala až do roku 1772, kedy Mária Terézia peňažne vykúpila tieto mestá a následne ich Jozef II. vojenským ťahom vyslobodil. Šľachtický rod Zamojských sa pravdepodobne usadil v týchto oblastiach vtedy, keď patrili pod správu Poľska.

Po odchode z Nižných Ružbách sa Marián Blaha rozhodol vybudovať si pedagogickú kariéru. V roku 1895 začal učiť náboženstvo na gymnáziu v Kežmarku. Pre minulé známosti so šľachtickou rodinou Zamojských a pre jeho ohlasy ako dobrého profesora, gróf Andrzej Przemyslaw Zamoyski v roku 1899 ponúkol Mariánovi Blahovi miesto vychovávateľa svojich detí. Vďaka pozícii vychovávateľa, ktorú prijal, sa mu dostalo veľa možností cestovať s rodinou Zamojských do zahraničia. Zdržoval sa väčšinou mimo Slovenska v západoeurópskych štátoch, ako v Taliansku, Francúzsku či Nemecku, ale najviac času strávil v Poľsku a v Maďarsku. Boli to veľmi náročné roky služby, ale zato veľmi cenné. Marián Blaha sa počas týchto rokov zdokonalil v cudzích jazykoch a v pomerne krátkej dobe sa naučil po nemecty, maďarsky, poľsky, latinsky a francúzsky. Osvojil si elegantné spoločenské vystupovanie a nadobudol schopnosť ohromného prejavu. Mariánovi sa otvorili dvere do sveta a on to patrične využil. Spoznal kultúru, získal rozhľad a stal sa vzdelaným kňazom s bohatými skúsenosťami so zahraničia.

V roku 1901 sa Marián Blaha obohatený o značné skúsenosti opäť vrátil do pastorácie. Svoju kňazskú službu vykonával v Čimhovej na Orave, od roku 1903 v Hubovej a v roku 1907 bol preložený za kaplána do Spišských Vlách. V tom istom roku odišiel zo Spišských Vlách a opäť prijíma ponuku vychovávateľa detí grófa Andrzeja P. Zamojského. Tentokrát sa staral o grófových najmladších synov. Marián Blaha s rodinou Zamojských udržiaval veľmi dobré vzťahy od doby, čo ich spoznal. Sám sobášil dokonca dcéru grófa Andrzeja, Karolínu Zamojskú, ktorá sa vydala za španielskeho princa Raniera. Svadba sa konala 12. septembra 1923 v kostole Obetovania Pána vo Vyšných Ružbachoch. Ako svedok páru sa zúčastnil svadby španielsky kráľ Alfonz XIII.

Popri službe vychovávateľa Marián Blaha neprestajne prehlboval aj svoje vlastné poznatky. Mnoho času strávil v knižniciach, bol účastný na mnohých prestížnych prednáškach z histórie na Jagelovskej univerzite v Krakove, či na slávnej belgickej katolíckej univerzite v Lovani. Gróf Andrzej Przemyslaw Zamoyski si jeho služby cenil natoľko, že svojím vplyvom docielil, aby Sv. stolica v roku 1909 vymenovala Mariána Blahu za „pápežského komorníka“.

V roku 1867 sa v Rakúsko-Uhorsku uskutočnilo nešťastné štátoprávne rozdelenie v podobe novo-

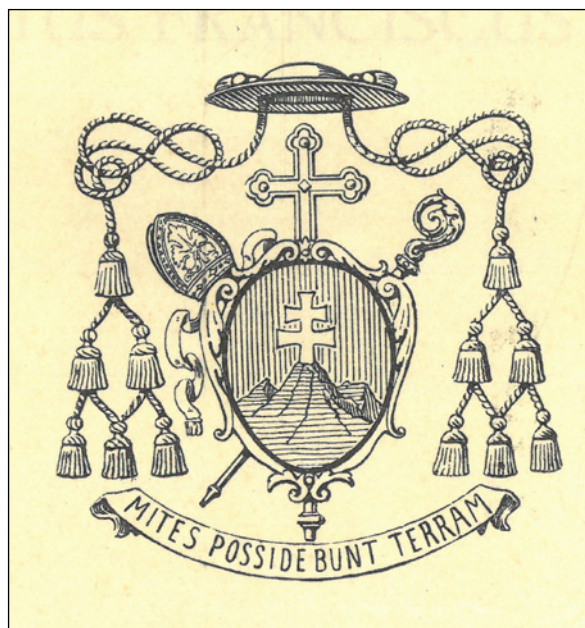
vzniknutého dualizmu. Voči Slovákom sa začal zavádzať silný maďarizačný tlak. Hoci Maďari boli v pomere k Slovákom v menšine. Mali v rukách politiku, ktorá bola zameraná na vytvorenie jednotného maďarského Uhorska. Maďarizácia svoj vrchol začala dosahovať po roku 1900, kedy sa schválilo množstvo zákonov, ktoré boli zhotovené tak, aby postupne zo spoločnosti v Uhorsku vymazali akékoľvek povedomie Slovákov. V školstve sa v roku 1907 schválili Apponyiho školské zákony, začala sa povinne vyučovať maďarčina. Všetky slovenské názvy miest, riek a pohorí boli zmenené na maďarské. V oblastiach každej sféry boli zvyhodňovaní Maďari. Slovákov to viedlo častokrát k tomu, že sa maďarskému tlaku podvolili. Slováci, ktorí si zmenili svoju občiansku príslušnosť na maďarskú, boli označovaní ako „maďaróni“. Zmena občianskej príslušnosti bola spojená aj so zmenou slovenského mena a priezviska na maďarské. Maďarizácii neunikla ani Cirkev. Štát uplatňoval svoje právomoci vo vzťahu k Cirkvi tak, že ovplyvňoval voľbu biskupov. Cirkev prešla pod ministerstvo kultu, ktorého kalvínske obsadenie bolo silno naklonené proti Katolíckej cirkvi. Vo vrcholnom období maďarizácie boli všetci biskupi v Uhorsku Maďari. V Spišskej diecéze bol biskupský stolec obsadený maďarským biskupom Alexandrom Párwym. Rovnako ako účinný bol maďarizačný tlak, tak bola účinná odpoveď tej hrstky Slovákov, ktorí sa maďarizačnej politike postavili. V spojitosti s maďarizáciou si každý z nás určite spomenie na osobnosť Andreja Hlinku, ktorý sa stal symbolom slobodného a katolíckeho Slovenska. Andrej Hlinka bol hlavným predstaviteľom odboja proti maďarizácii. V dôsledku toho sa dostal do sporu so svojím miestnym biskupom Párwym. Ten ho vydal úradom, ktoré Andreja Hlinku poslali do väzenia. Kruť maďarizácie sa v pravom svetle ukázala na udalosti známej ako Černovská tragédia (28. 10. 1907).

Andrej Hlinka sa rozhodol, že pre nepravosti, ktorých sa biskup Párvy dopustil na ňom, ale i na celom jemu zverenom ľude, povedie tento spor so svojím biskupom až do Vatikánu.

Andrej Hlinka našiel podporu u mnohých svojich priateľov, kňazov, rehoľníkov, ale aj Slovákov žijúcich v zahraničí. Medzi týchto ľudí, ktorí stáli za Andrejom Hlinkom patrili aj Marián Blaha. Vzťah Andreja Hlinku a Mariána Blahu bol osobný a priateľský. Andrej Hlinka bol od Mariána Blahu o päť

rokov starší, no napriek tomu už v seminári medzi nimi vzniklo cenné priateľstvo, ktoré pretrvalo aj v najťažších časoch.

Keď sa Marián Blaha dozvedel o ťažkostiach, ktoré postihli jeho priateľa, rozhodol sa v roku 1908 vycestovať do Ríma, kde vo francúzsky zhotovenej obhajobe Svätej stolici dôkladne opísal černovskú tragédiu i objektívne pozadie celého sporu medzi Andrejom Hlinkom a biskupom Párvym. Poukázal na mnohé nepravosti maďarských biskupov voči kňazom. Marián Blaha od tohto momentu vychádzal z pasivity voči Slovensku. Doteraz väčšinu svojho času trávil v zahraničí, no od momentu, kedy sa verejne postavil na obhajobu Andreja Hlinku sa stal známym aj v širšej slovenskej spoločnosti. Po boku Andreja Hlinku bol obhajcom práv slovenských katolíkov v Uhorsku. V dôsledku toho sa v roku 1913 stal tajomníkom Spolku svätého Vojtecha. V tomto období, kedy jeho meno bolo verejnosti patrične známe, si nechal upraviť svoje priezvisko z Blcha na Blaha. Na obranu Andreja Hlinku zorganizoval katolíckych kňazov v Poľsku, aby svojou osvetou poukazovali na zlo, ktoré je páchané voči Slovákom. Po ukončení sporu medzi biskupom Párvym a Andrejom Hlinkom bol Andrej Hlinka zbavený všetkých obvinení. Spišský diecézny biskup Alexander Párvy bol po ukončení kauzy konfrontovaný so stále väčším odporom voči uplatňujúcej sa maďarskej politike proti Slovákom. Andrej Hlinka pri prepustení z väzenia v prvom rade robil všetko preto, aby obnovil vplyv Slovenskej ľudovej strany. Marián Blaha bol pri Andrejovi Hlinkovi, keď 13. decembra 1918 oznámil úradom, že Slovenská ľudová strana vstupuje opäť na politickú scénu. Cieľom Slovenskej ľudovej strany bolo na pôde parlamentu klásť základy pre nový život v štátnom zväzku spolu s českým národom. V tomto období predstavitelia Slovenskej ľudovej strany postavili pevné základy budúceho spoločného štátu s Čechmi. Po skončení Prvej svetovej vojny prebiehali v parížskom Versailles mierové rokovania, ktoré boli postavené na troch nosných princípoch: 1. Totálna porážka Nemecka, 2. Rovnomerné prerozdelenie moci, 3. Podpora nástupníckych štátov. Pre Čechov a Slovákov bolo veľmi dôležité, ako bude ich novovznikajúci štát vyzeráť. Bolo nutné, aby sa Parížskej mierovej konferencii zúčastnil niekto, kto by sa vedel postaviť za práva Slovákov. Marián Blaha sa pre svoje aristokratické vystupova-

nie a jazykové znalosti stal členom delegácie Slovákov, ktorí sa zúčastnili na Parížskej mierovej konferencii v roku 1919. Členov tejto delegácie vyberala česko-slovenská vláda. Vedúci delegácie bol Dr. Edward Beneš. Marián Blaha na Parížskej mierovej konferencii zohral úlohu pri tvorbe hraníc s Poľskom. V Paríži mohol Marián Blaha uplatniť svoje znalosti cudzích jazykov, ako aj kultivované spoločenské vystupovanie. Počas toho obdobia si vyslúžil aj patričný obdiv zo strany Dr. Edwarda Beneša, s ktorým sa spriatelili.

Medzitým však na území Česko-Slovenska vznikali proticirkevné nálady. V rokoch 1918 – 1919 začali neznášavo vystupovať proti Katolíckej cirkvi v duchu hesla: Po Vídni – Řím! Řím musí být souzen a odsouzen! Šíritelmi týchto proticirkevných nálad boli poväčšine české liberálne kruhy, ktoré sa neustále usilovali o odstránenie vplyvu Katolíckej cirkvi na území Česko-Slovenska. Tie totiž v Katolíckej cirkvi videli neustáleho spojenca so starým zriadením monarchie. Na podnet toho vzniklo radikálne české kňazské hnutie s názvom „Ohnisko“, ktorého vedúcim členom bol Karel Farský. Toto hnutie sa usilovalo o vznik novej cirkvi, ktorá by bola nezávislá od Ríma a bola by priamo podriadená štátnej správe. Svoj cieľ dosiahli v roku 1921, kedy sa dočkali vzniku tzv. československej cirkvi. V pomerne krátkom čase od jej vzniku sa k nej hlásilo vyše milióna veriacich a asi 350 odídenných katolíckych kňazov. Edward Beneš, ktorý bol silno proticirkevne naladený, poslal Mariána Blahu späť na

územie Česko-Slovenska, aby pomohol Dr. Vavrovi Šrobárovi s rokovaniami so Sv. stolicou. V tomto období boli biskupské stolce stále hatené maďarskými biskupmi. Spišský diecézny biskup Alexander Párvy utiekol po prevrate v roku 1919 do Maďarska. Pre československú vládu boli všetci maďarskí biskupi, okrem Augustína Fischera-Colbrieho, neprijateľní. Českí legionári pod vedením majora Dřímala násilne deportovali do Maďarska všetkých biskupov maďarskej národnosti, okrem vyššie spomenutého Augustína Fischera-Colbrieho. Marián Blaha po príchode z Paríža, v mene česko-slovenskej vlády, osobne predložil na viedenskej nunciatúre žiadosť o vymenovanie nových biskupov na uprázdnené biskupské stolce. V žiadosti uvádza mená, aby bol Ján Donoval vymenovaný za biskupa Spišskej Kapituly, Augustín Fischer-Colbrie preložený z Košíc do Banskej Bystrice a do Košíc bol vymenovaný za biskupa Karol A. Medvecký a aby sa zriadila nová diecéza s biskupským sídlom v Trnave, riadená Františkom R. Osvaldom ako biskupom a Pavlom Žižkom ako jeho pomocným biskupom s právom nástupníctva. Do Rožňavy mal byť za biskupa vymenovaný Pavol Blaho a do Nitry Ludovít Okánik. Takmer všetci kandidáti boli pre Svätú stolicu neprijateľní. Marián Blaha od svojej účasti na Parížskej mierovej konferencii začal verne spolupracovať s česko-slovenskou vládou. Jeho vplyv na poli cirkevnom, ale i štátnom sa stále zväčšoval. Po smrti Štefana Mišíka v júli 1919 sa na podnet česko-slovenskej vlády 4. augusta 1919 stal Marián Blaha spišským kapitulným vikárom. Veľký problém, ktorého odkladanie už nepripadalo do úvahy, boli vakantné biskupské stolce na území Slovenska. Kandidátov na biskupské stolce navrhoval Svätej stolici nuncius vo Viedni Clemente Micara. Pri výbere vhodných kandidátov sa radil s jezuitmi, pražským arcibiskupom Kordáčom a ostrihomským arcibiskupom Černocho. Vo februári 1920 predložili Sv. stolici mená kandidátov v tomto poradí: 1. A. Hlinka, 2. K. Kmeťko, 3. J. Buday, 4. A. Bielek, 5. P. Jantausch, 6. J. Vojtaššák, 7. M. Bubnič, 8. A. Hromada a 9. Š. Rovenský. Voľbu nových biskupov sa snažila ovplyvniť i česko-slovenská vláda, ktorá na biskupské stolce chcela dosadiť svojich ľudí, ktorí by jej boli naklonení. V období menovania biskupov bol Andrej Hlinka vo väzení v Mírove kvôli nedovolennej účasti na Parížskej mierovej konferencii. Takto

česko-slovenská vláda vyradila Andreja Hlinku zo zoznamu kandidátov na biskupský stolec. Pre posun vo veci menovania biskupov česko-slovenská vláda prijala oficiálneho zástupcu Svätej stolice v Česko-Slovensku delegáta Clementa Micaru. Rokovaním vo Vatikáne v mene Česko-Slovenska bol poverený profesor histórie na Karlovej univerzite v Prahe Kamil Krofta. Česko-slovenská vláda následne tiež nominovala svojich kandidátov: Marián Blaha, Karol A. Medvecký, Ludovít Okánik, Ján Donoval, Pavol Žižka, Ferdinand Juriga a František Richard Osvald ako "kompromisný kandidát". Kandidáti, ktorých vláda navrhla by nikdy neboli navrhnutí na biskupský stolec, keby sa rokovaní o menovaní nových biskupov nezhostil na nátlak vlády veľký liberál a zástanca česko-slovenského unitarizmu Kamil Krofta. Pre česko-slovenskú vládu to znamenalo, že pri rokovaníach so Svätou stolicou ohľadom menovania biskupov bude zohľadňovať záujmy vlády. Kandidátom č. 1 sa stal Marián Blaha. Pre česko-slovenskú vládu sa stal prioritným kandidátom. Vláda vynaložila všetko diplomatické úsilie, aby presadila kandidatúru Mariána Blahu, ktorou podmienovala súhlas s vymenovaním ďalších dvoch biskupov. Dňa 16. septembra 1920 Dr. Beneš oznámil nunciovi Micarovi, že pre vládu prijateľnými kandidátmi sú: Kmeťko, Vojtaššák a Hromada, ale len za predpokladu, že za biskupa bude vymenovaný aj Marián Blaha. V tejto záležitosti exponoval vyššie spomínaný, česko-slovenský vyslanec pri Svätej stolici, Kamil Krofta. Reakcia Svätej stolice bola, aby spišský kapitulný vikár Marián Blaha, bol vymenovaný za vojenského ordinára. Česko-slovenská vláda s týmto návrhom nesúhlasila. Napokon však Svätá stolica prijala kompromis. Marián Blaha bol menovaný za diecézneho biskupa, no nie v Spišskej diecéze, ale v Banskobystrickej diecéze. Svätá stolica tak vymenovala 16. decembra 1920 nových biskupov pre slovenské diecézy: Karol Kmeťko, farár v Tepličke nad Váhom, biskup pre Nitru; Marián Blaha, spišský kapitulný vikár, biskup pre Banskú Bystricu a Ján Vojtaššák, farár vo Veličnej, biskup pre Spišskú diecézu. Biskupská vysviacka sa konala 13. februára 1921 v Nitre. Novovymenovaných biskupov pre tri slovenské diecézy vysvätil nuncius Clemente Micara a spolusvätitelmi boli pražský arcibiskup Karel Kašpar a jeho pomocný biskup Antonín Podlaha. Marián Blaha bol spomedzi vymenovaných biskupov

najstarší, preto bol vysvätený ako prvý. Keď prijal biskupské svätenie mal 51 rokov. V Banskej Bystrici si biskup Marián získal srdcia veriacich a kňazov slovami prvej kázne, že im chce byť dobrým pastierom a prišiel k nim v mene tichého a poníženého Ježiša. Za generálneho vikára vymenoval Jána Kohúta. Biskup sa usadil v kaštieli v Svätom Kríži nad Hronom (dnes Žiar nad Hronom) a tam býval do smrti. Mons. Marián Blaha si za biskupské heslo zvolil: „Mites possidebunt terram – Tichí budú dedičmi zeme“. V nasledujúcich rokoch mu pribúdali ďalšie významné funkcie: od roku 1921 pôsobil ako predseda Spolku sv. Vojtecha a od roku 1926 bol predsedom Matice slovenskej.

K záslužným prácam Mons. Mariána Blahu patria – obnova seminára a bohosloveckého biskupského lýcea v Banskej Bystrici, založenie náboženského týždenníka *Náš priateľ*, ktorý sa rozširoval v náklade 18 000 až 20 000 exemplárov. Na výchovu kléru vydal takmer 2 milióny Kčs. Pod jeho dohľadom bolo vystavených 17 nových kostolov a opravených alebo zväčšených 106 kostolov. Podporil výstavbu nových katolíckych škôl. Venoval sa mládeži i rehoľným kongregáciám. Vykonával skutky telesného milosrdenstva – chudobným i žobrákom zabezpečoval obedy, pomáhal núdznym, sirotám, navštevoval väzňov. Tým dokonca nosieval balíky od ich príbuzných. V roku 1926 sa zúčastnil na Eucharistickom kongrese v Chicagu v Amerike. Pri tejto príležitosti navštívil krajanov žijúcich v Amerike, aby ich duchovne podporil, ale zároveň im posilnil národné povedomie. Za jeho celoživotnú prácu mu udelila Sv. stolica vyznamenanie Veliteľ rytierov Božieho hrobu. Od roku 1938 sa pre chorobu utiahol do kaštieľa v Žiari nad Hronom. Posledný obežník, ktorý podpísal bol 10. júla 1941, kde diecéze oznámil, že pápež Pius XII. diecéze vymenoval biskupa koadjútora Andreja Škrábika. Mons. Marián Blaha zomrel 21. augusta 1943. Pochovaný je v biskupskej krypte v Žiari nad Hronom.

MARIÁN MURÍN
BOHOSLOVEC 3. ROČNÍKA

Použitá literatúra:

HROMJÁK, Luboslav. S výrazom lásky trvám. Životopis spišského biskupa Jána Vojtaššáka. Spišské Podhradie: Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka, 2015.
VNUK, František. Katolícka Cirkev v 20. storočí na Slovensku a vo svete. Nitra: Vydavateľstvo Nové mesto, 2006.
HRABOVEC, Emília. Der Heilige Stuhl und die Slowakei 1918-1922 im Kontext internationaler Beziehungen. Frankfurt. 2002
LACKO, Richard (ed.). Banskobystrické biskupstvo. Banská Bystrica – Badín: Kňazský seminár sv. Františka Xaverského, 2011.
SIDOR, Karol – VNUK, František. Andrej Hlinka 1864 – 1938. Bratislava: LÚČ, 2008.
ĐURICA, Milan Stanislav. Dejiny Slovenska a Slovákov v časovej následnosti faktov dvoch tisícročí. Bratislava: LÚČ, 2021.
ZUBKO, Peter. Spišskí biskupi. Košice: Seminár sv. Karola Boromejského v Košiciach, 2008.
<https://bbdieceza.sk/banskobystricka-dieceza/predosli-biskupi-2/mons-marian-blaha/>
<http://www.lms.sk/post/marián-blaha-pôsobil-aj-na-hrade-lubovňa>

FARSKÝ KOSTOL SV. PETRA A PAVLA V ZUBROHLAVE

REALIZÁCIU PROJEKTU
„OCHRANA DEDIČSTVA POHRANIČIA
POLSKO-SLOVENSKEHO
CEZ RENOVÁCIE HISTORICKÝCH OBJEKTOV
VO FARNOSTIACH LIPNICA WIELKA A ZUBROHLAVA“

Interreg
Poľsko-Slovensko
Európsky fond regionálneho rozvoja

V období 1. 8. 2019 – 30. 6. 2022 je vo Farskom kostole sv. Petra a Pavla v Zubrohlave realizovaný projekt „Ochrana dedičstva pohraničia poľsko-slovenského cez renovácie historických objektov vo farnostiach Lipnica Wielka a Zubrohlava“ spoločne s poľským partnerom v rámci cezhraničného programu Interreg Poľsko-Slovensko. Tak ako je v Zubrohlave na Orave renovovaný kostol, tak aj partner Parafia Św. Łukasza Ewangelisty w Lipnici Wielkiej renouje historickú budovu, kostol na poľskej Orawe.

Farský kostol sv. Petra a Pavla v Zubrohlave je národnou kultúrnou pamiatkou od roku 1963. Bol postavený v neskorobarokovom slohu v rokoch 1754 až 1761 a dodnes takmer nezmenil svoj vzhľad. Na mieste súčasného kostola stál pred jeho postavením

drevený evanjelický kostol z roku 1615, ktorý v pochoji používali obe konfesie – tak evanjelici, ako aj katolíci. Po pričlenení Zubrohlavy ku katolíckej námestovskej farnosti (1709), sa obyvatelia rozhodli postaviť nový kostol, a tak v roku 1753 požiadali o povolenie na stavbu kostola. Do výstavby sa pustili v roku 1754 a požehnaný bol 29. júna 1761 na sviatok sv. apoštolov Petra a Pavla. Následne v roku 1770 sa Zubrohlava stala samostatnou farnosťou. Na stavbu kostola najviac prispeli zubrohľavskí plátenníci, ale aj významní rodáci ako Ján Gustíny, nitriansky biskup a župan a tiež otec Jozef Kunsta, ktorý bol kaločským arcibiskupom. K udržaniu zachovaného stavu kostola v minulosti prispievali podielníci Urbariátu v Zubrohlave, zubrohľavskí farníci, rodáci v zahrani-

čí, kňazi, obecný úrad, podnikatelia a mnohí iní darcovia. V rokoch 1791 – 1795 bola ku kostolu pristená veža pokrytá bielym plechom. V roku 1805 bol zakúpený nový organ s dvanástimi registrami. V 19. storočí už mala farnosť Historiu domus (kroniku), ktorú po zozbieraní starých dokumentov začal písať kňaz Anton Habiniak. Najväčší zásah do stavby kostola spôsobil požiar v roku 1901, keď vyhorela väčšina interiéru, zachoval sa však organ a polychrómová drevorezba z konca 18. storočia „Svätá Anna vyučuje Pannu Máriu“. Práve v tomto období bolo potrebných najviac financií, aby mohol byť inovovaný interiér, zakúpené oltáre, sochy, krížová cesta, betlehem z juhoťirolských dielní z oblasti Val Gardena (Gröden), lavice, opravená podlaha a vymalovaný kostol. Po 1. svetovej vojne v roku 1924 museli byť zakúpené nové zvony, ktoré boli počas vojny zrekvirované. Po skončení druhej svetovej vojny potreboval kostol znovu opraviť po následkoch streľby. Aj v ďalších rokoch až doteraz musel kostol prejsť rôznymi údržbami, rekonštrukciami, ako oprava omietky, nátery striech a neskôr výmena strešnej krytiny za medenú a aj pristavenie sakristie. Interiér kostola bol zmenený, keď bol vymalovaný na bielo. Zachovali sa iba nástenné maľby. Oltáre aj krížová cesta dostali po rekonštrukcii nový hnedý náter. Do kostola bolo zavedené podlahové kúrenie aj zateplený strop, aby sa mohlo začať reštaurovanie malieb.

V rámci realizácie súčasného projektu sú oprávnené výdavky na zubrohlavský kostol 371 210,53 €, z toho 315 528,95 € z EFRR (Európsky fond regionálneho rozvoja) a 37 121,05 € zo ŠR SR (Štátny rozpočet SR). Počas pomerne rozsiahleho projektu je reštaurovaná historická organová skriňa (prospekt) z roku 1805 z dielne Pažických a tiež polychrómová drevorezba na priečelí chóru. Pažickí boli široko rozvetvená organárska rodina z Rajca. Organ mu-

sel byť kompletne demontovaný a prevezený do reštaurátorskej dielne. Počas reštaurovania je vyrábaná kompletne nová nástrojová časť (píšťaly, vzdušnice, traktúra, mech i hrací stôl) s rešpektovaním rozmerových, organologických a akustických špecifik pôvodnej organovej skrine. Organ má barokovú intonáciu s dvanástimi registrami (10 manuálov a 2 pedále) a celkovo 664 píšťal, z toho 444 kovových a 220 drevených. Skriňa prešla odstránením následkov po pôsobení červotočov a iných poškodení. Bolo potrebné napustiť drevo biocídnym prípravkom proti drevokaznému hmyzu, aby sa eliminovalo toto poškodenie v budúcnosti. Najviac zničené boli ornamenty. Museli byť vykonané aj ďalšie odborné reštaurátorské práce, ako doplnenie chýbajúcich častí, petrifikovanie narušenej drevnej hmoty a veľa ďalších. Skriňa dostala pôvodný farebný mramorovaný vzhľad, keďže na niektorých miestach bolo objavených až šesť rôznych vrstiev náteru. Taktiež ornamenty dostali svoj pôvodný vzhľad.

Ďalej boli reštaurované nástenné maľby (Evanjelisti, Baránok Boží, Anjeli, Pantokrator, Svätý Pavol káže v Areopágu, Panna Mária putuje k sv. Alžbete) z roku 1933 od Františka Martinu, brata slávneho hudobného skladateľa Bohuslava Martinu. Nástenné maľby boli realizované technikou „all secco“, t. j. na vyzretý povrch vápennej omietky, ktorá bola vyhladená dreveným alebo filcovým hladidlom, nie sú to teda fresky. Zachovali sa iba nástenné maľby, ale kostol bol pôvodne vymalovaný celý s použitím motívov hrozna. „Je škoda že v minulosti došlo k premaľbe a k pretretiu ornamentálnej maľby v lodi a vo svätyni. Určite by to bolo zaujímavé v rámci poznania celkovej koncepcie výzdoby.“ (Mgr. art. Rudolf Boroš). Pri reštaurovaní bolo potrebné maľby očistiť tzv. „mokrou cestou“, t. j. opatrným obmytím demineralizovanou vodou s prídavkom fungicíd-

du proti plesniam. Následne boli odstránené plesne a depozity z povrchu maľby. Poškodené miesta boli po zafixovaní vytmelené a následne „napodobivým“ retušovaním výtvarne scelene. Maľby rešpektujú reálny stav dochovania vo svojom formáte aj rukopis autora a ním zvolenú technológiu. Výjavy na jednotlivých maľbách sú zaujímavé, napríklad výjav Panna Mária putuje k svätej Alžbete je jedinečný, keďže je častejšie zobrazované samotné stretnutie týchto dvoch veľkých žien. Tiež Pantokrator na klenbe v sanktuáriu nie je v katolíckych kostoloch veľmi rozšírený, ani zobrazenie anjelov s rôznymi symbolmi okolo Pantokratora. Takže v práci Františka Martinu nenachádzame v našom kostole šablónovitost. Naopak výjav Svätý Pavol káže v Areopágu (v Aténach) bol v histórii použitý aj slávnymi autormi, napríklad Raffael alebo Benvenuto Tisi.

Reštaurovaním prešiel aj prícestný kríž z pieskovca pri kostole z dielne veľmi známej kamenárskej rodiny Bielopotockých, ktorý bol pred rokom 1953, pred zatopením obce Slanica vodami Oravskej priehrady, premiestnený k nášmu kostolu. Dal ho zfoto-

viť obyvateľ Slanice Ján Holmík v roku 1836 z vďaky za záchranu od moru. Kríž je, tak ako kostol, národnou kultúrnou pamiatkou, takže sú to dve najväčšie pamiatky v Zubrohlave. Kríž už bol vo veľmi zlom stave, kameň bol degradovaný, nesúrodý, popraskaný. Po prevezení do reštaurátorského ateliéru bol kríž vyčistený, odsolený a poškodené miesta boli vytmelené.

Z prostriedkov projektu bol obnovený aj exteriér kostola, vybudované chodníky, parkovisko, oplotenie a oddychová zóna s kaplnkou. Táto rekonštrukcia scelila okolie kostola, kde sa nachádzajú aj ďalšie vzácne diela – socha Sedembolestnej Panny Márie a socha sv. Anny s Pannou Máriou. Tieto sochy boli objavené pracovníkmi obecného úradu za plotom cintorína po vyrúbaní krovia zakryté hlinou. Po zreštaurovaní boli prevezené a osadené pred kostol a aj požehnané. Podľa odborníkov majú sochy viac ako 100 rokov. Z južnej strany kostola sú usporiadané náhrobky, ktoré sa zachovali ešte z čias pochovávaní pri kostole. Okolo kostola sa pochovávalo až do roku 1901, keď bol zriadený nový cintorín. Najvzácnejší je náhrobok Jozefa Kunsta, otca Jozefa Kunsta mladšieho, rektora Pázmanea vo Viedni, košického biskupa a kaločského arcibiskupa.

Počas priebehu projektu sa konajú aj rôzne sprievodné podujatia, reštaurátorské workshopy, organový koncert, požehnanie reštaurovaného organa a kríža, otvorenie výstavy obnovených nástenných malieb a tiež bude vydaná kniha o kostole.

MAREK GRAŇÁK

DIAKONSKÁ VYSVIACKA

V piatok 17. júna 2022 prijali siedmi seminaristi, absolventi 5. ročníka teológie, prvý stupeň sviatosti kňazstva, keď ich emeritný otec biskup Mons. Andrej Imrich vysvätil za diakonov. Vysviacka sa konala v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule. Diakonát prijali: Andrej Branický, Denis Čuchran, Lukáš Filický, Pavol Gužiniak, Marián Marhefka, Marek Rambala a Filip Zjara.

TOTO: LADISLAV VALEČNÍK A LUBOMÍR KRETT

TOTO: LADISLAV VALENCÍK A LUBOMÍR KRETT

KŇAZSKÁ VYSVIACKA

V sobotu 18. júna 2022 dvaja naši diakoni, absolventi štúdia katolíckej teológie, prijali sviatosť kňazstva, keď ich diecézny administrátor otec biskup Mons. Ján Kuboš vysvätil za kňazov. Vysviacka sa konala v Katedrále sv. Martina v Spišskej Kapitule. Sviatosť kňazstva prijali:

Jakub Konkol a Mgr. Pavol Križian.

TOTO: LADISLAV VALEČNÍK A LUBOMÍR KRETT

TOTO: LADISLAV VALENCÍK A LUBOMÍR KRETT

KOSTOL SVÄTEJ RODINY V ŠTIAVNIČKE

Na ľavom brehu Váhu, zhruba jeden kilometer východne od Ružomberka, sa rozprestiera obec Štiavnička. O jej bohatej a pestrej minulosti svedčia archeologické nálezy, na základe ktorých sa dá hodnoverne preukázať osídlenie tohto územia už v predhistorických dobách (praveku). V 9. storočí tu existovalo slovanské sídlo. Približne na prelome 14. a 15. storočia tu vznikla dedina obývaná prevažne zemanmi. Samostatnou obcou sa Štiavnička stala až v roku 1888.

Po náboženskej stránke boli obyvatelia Štiavničky odjakživa spojení s vidieckym kolonizačným kostolom Všetkých svätých v Ludrovej (lokalita Kút). Aj v súčasnosti je obec filiálkou tejto farnosti avšak spomínaný kostol už neplní funkciu farského kostola, ale je v správe Liptovského múzea. Vlastného novopostaveného kostola sa veriaci Štiavničky dočkali až v roku 2003. Pre jeho vonkajšiu architektonickú podobu sú príznačné výrazné trojuholníkové línie tvorené najmä strešným systémom hlavného vstupného portálu, veže a strechy lode, tiež vikiermi a ozdobnými architektonickými prvkami lemuujúcimi okná a dvere (šambránami).

LUBOMÍR KALAVSKÝ

FOTO: LUBOMÍR KALAVSKÝ

POĎ NA DAŠ

OTVÁRAME NOVÝ ROČNÍK
DIECÉZNEJ ANIMÁTORskej ŠKOLY

Viac info nájdeš na www.komisia.sk

Zaži Diecéznu Animátorskú Školu v CENTRE PREMENY vo VAŽCI

Mnohí mladí by vo svojich farnostiach chceli „robiť niečo pre mladých“, chýbajú však animátori a mladí ľudia s potrebnou formáciou. Práve DAŠ – Diecézna animátorská škola môže pomôcť mladým prehĺbiť vzťah k Bohu, formovať charakter a vnútorný potenciál a nadobudnúť potrebné kompetencie pre prácu s mládežou. Je určená pre mladých ľudí od 17 rokov.

AKO PREBIEHA DAŠ-ka?

Základná formácia DAŠ trvá dva roky. Každý rok tvorí 8 víkendov zameraných na inú tému.

Počas prázdnin prebieha 10 dňová DAŠ-ka.

PROGRAM DAŠ-ky

Program víkendov je pestrý. Používame dynamické formy vyučovania. Veľmi dôležitým prvkom programu je modlitba – spoločná i osobná. Každý môže zažiť silu a jednotu spoločenstva, vybudovať si dobré vzťahy a kontakty s ostatnými.

NOVÁ EVANJELIZÁCIA

Počas prázdnin je desaťdňová duchovná obnova zameraná najmä na prehĺbenie spoločenstva a vyučovanie o novej evanjelizácii, spojené s evanjelizačným výjazdom do niektorého z miest, s podporou miestneho kňaza a spoločenstiev.

Takisto sa preberajú témy o identite muža, ženy a ďalšie.

ČO MLADÍ ZÍSKAJÚ V TEJTO FORMÁCII?

- väčšie nadšenie pre život podľa evanjelia a chuť radostne ho podávať ďalej,
- zážitok živého spoločenstva a nový pohľad na Cirkev – Kristovo telo,
- poznatie učenia Cirkvi o niektorých dôležitých témach,
- naučíš sa, ako viesť mladých ľudí,
- ponúkne ti metodický materiál.

AKREDITÁCIA ANIMÁTORskej ŠKOLY

Po administratívnej a metodickej stránke toto vzdelávanie mladých zastrešuje Združenie kresťanských spoločenstiev mládeže (ZKSM). Animátorská škola je zároveň vzdelávacím programom akreditovaným Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR a Radou KBS pre mládež a univerzity. Absolvent DAŠ získava certifikát, ktorý ho oprávňuje na spôsobilú prácu s mládežou.

Viac informácií o DAŠ a možnosti prihlásenia nájdete na stránke: <https://www.komisia.sk/diecezna-animatorska-skola/>

P2022 Púť na Mariánskej hore

„Rodinná láska: povolanie a cesta svätosti – Rok rodiny a X. svetové stretnutie rodín v Ríme.
100 rokov od konsekrácie Baziliky na Mariánskej hore Božím sluhom Mons. Jánom Vojaššákom.

SOBOTA 2. júla Slávnosť Navštívenia Preblahoslavenej Panny Márie

- 9.00 – Radostný ruženec
- 10.00 – Svätá omša s Eucharistickým požehnaním
(J. E. Mons. Ján Kuboš)
„Rodina žije z Eucharistie“
- 15.00 – Gréckokatolícka liturgia (J. E. Mons. Peter Rusnák)
„Rodina žije z odpustenia“
- 17.00 – Otváracia odpustová svätá omša (Peter Majcher)
„Manželstvo, ikona Božej lásky v tomto svete“
- 19.00 – Svätá omša (J. E. Mons. František Rábek)
„Dar materstva a otcovstva“
- 21.00 – Modlitba cesty svetla
- 22.00 – Program pre mladých a rodiny
#BOHtovidíinak

NEDELA 3. júla

- 0.00 – Svätá omša s novokňazským požehnaním
(Jakub Konkol, Jozef Kudlačák)
„Uveriť v lásku navždy“
- 1.20 – Adorácia mladých za mladých
- 3.30 – Križová cesta za pokoj vo svete (Matúš Knižacký)
- 5.30 – Svätá omša (Patrik Mítura)
„Odvzdať dar viery deťom“
- 7.00 – Gréckokatolícka liturgia (Matúš Nastišin)
Starí ľudia, dar pre rodinu
- 8.15 – Svetové stretnutie rodín v Ríme (svedectvo účastníkov)
- 9.00 – Ruženec rodín za rodiny (Róbert Neupauer)
- 10.00 – Slávnostná odpustová svätá omša
spojená s obnovou manželských sľubov
(J. E. Mons. Bernard Bober)
„Rodinná láska: povolanie a cesta svätosti“

NEDELA 26. júna

- 14.30 – Svätá omša (František Trstenský)
„Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá“

PONDELOK 27. júna

- 17.00 – Svätá omša (Juraj Spuchlák)
„Láska sa nezávidí, láska sa nevypína,
láska sa nevystatuje“

UTOROK 28. júna

- 17.00 – Svätá omša (Blažej Dibdiák)
„Láska nie je nehanebná, nie je sebecká“

STREDA 29. júna

Slávnosť sv. Petra a Pavla

- 10.00 – Svätá omša (J. E. Mons. Andrej Imrich)
„Láska sa nerozčuľuje, nemyslí na zlé“
- 17.00 – Svätá omša (J. E. Mons. Ján Kuboš)
„Láska sa neteší z nepravosti,
ale raduje sa z pravdy“

ŠTVRTOK 30. júna

- 17.00 – Svätá omša (Marián Sivoň)
„Láska všetko znáša, všetko verí,
všetko dúfa, všetko vydrží“

PIATOK 1. júla

- 17.00 – Svätá omša (Róbert Tokár)
„Láska nikdy nezanikne“

Sviatosť pokánia: v sobotu 2. júla od 8.00 hod. až do skončenia púte

STAŇTE SA NAŠÍM PRISPIEVATEĽOM

DEJE SA VO VAŠEJ FARNOSTI ČI V SPOLOČENSTVE NIEČO PODNETNÉ?

DAJTE O TOM VEDIEŤ!

NAPÍŠTE NA CASOPIS@KAPITULA.SK.

AK CHCEŠ DOSTÁVAŤ ČASOPIS PRIAMO DO SVOJEJ SCHRÁNKY,
DAJ NÁM TO VEDIEŤ NA CASOPIS@KAPITULA.SK

NÁJDETE NÁS AJ NA FACEBOOKU.